

stemskaader er skader, som skyldes en kendt, men uundgaaelig risiko ved produktet. Som eksempler på sådanne produkter kan nævnes tobak og spiritus. En række produkter med systemfejl produceres endvidere, fordi de efter en helhedsvurdering er nyttige. Dette kan f.eks. gælde lægemidler, hvor bivirkninger ikke er ualmindelige.

Som anført beror ansvaret for produktskader efter gældende ret på en culpabedømmelse, idet ansvaret er betinget af, at producenten har begået en fejl. Det er således ikke som ved objektivi-ansvar tilstrækkeligt, at der foreligger en skade, der skyldes en defekt ved et produkt. Som det fremgår af beskrivelsen af ansvaret i de forskellige tilfældegrupper, synes der på nogle områder efter retspraksis at blive stillet så strenge krav ved culpabedømmelsen og bevisvurderingen, at det næppe er rimeligt at beskrive ansvaret som et culpaansvar i sædvanlig forstand, idet retstilstanden tenderer hen imod et objektivi-ansvar. Således tillægges individuelle undskyldende omstændigheder f.eks. som udgangspunkt ingen betydning, når der udøves et professionelt skøn.

2.2. Ansvar for mellemhandlere

Efter gældende ret er en mellemhandler, d.v.s. enhver, der som led i sin erhvervsvirksomhed videresælger, udlejer, eller på anden måde omsætter et produkt, som udgangspunkt ansvarlig efter en culparegel for produktskader. Mellemhandleren bliver herefter selvstændigt ansvarlig i de situationer, hvor han ved sin behandling af produktet har gjort dette farligt, eller hvis han ved en fejl ikke har opdaget en fare ved produktet. Da mellemhandlerens verekundskab ofte er begrænset, og da hans undersøgelsesmuligheder i de fleste tilfælde er små, vil det kun sjældent blive bedømt som en fejl, at han ikke har opdaget faren ved et produkt. Færdigvarekontrollen hører til producentens forpligtelser, og mellemhandleren vil normalt have opfyldt sin undersøgelsespligt overfor forbrugeren, hvis han har foretaget en relativt overfladisk besigtigelse med henblik på at konstatere, om der f.eks. foreligger transportskader.

Mellemhandlerens muligheder for at behandle produktet forkert har i praksis større betydning end hans ansvar for tilsidesættelse af undersøgelsespligten. Behandlingsfejl kan dels forekomme som fejl ved udlevering og forvekslingsfejl, og dels ved en ændring af produktet, som gør dette farligt. Mellemhandleren kan f.eks. have opbevaret produktet forkert eller have udsat det for unormal påvirkning. Det er som udgangspunkt mellemhandlerens pligt at opnå et sådant verekundskab,

at produktændringer af denne karakter undgås, og han ifalder derfor ansvar herfor, såfremt tilsidesættelsen af denne pligt, må bedømmes som en fejl eller forsømmelse. Mellemhandlerens culpaansvar bedømmes i praksis relativt strengt, specielt i de situationer, hvor produktet kræver særlig opmærksomhed og agtpågivenhed. Det gælder f.eks. salg af lægemidler, plantegifte, fyrværkeri m.v.

Det er i den juridiske teori den overvejende opfattelse, at mellemhandleren *ved siden af* culpaansvaret hæfter på objektivi grundlag for producentens ansvar for produktskader. På baggrund af de relativt få retsafgørelser på området er det imidlertid ikke muligt at afgøre, hvorvidt domstolene anvender en regel om objektivi hæftelsesansvar for fejl i tidligere led, herunder hos producenten, eller om afgørelserne træffes på grundlag af en risikoafvejning.

3. Lovforslaget

3.1. Ansvarsgrundlaget

I overensstemmelse med gældende ret er det efter forslaget en forudsætning for, at producenten ifalder ansvar for produktskader, at skaden er forvoldt af en defekt ved et produkt.

Et produkt er efter direktivets artikel 6 og lovforslagets § 5 *defekt*, når det ikke frembyder den sikkerhed, som med rette kan forventes. I forbindelse med denne vurdering skal der navnlig lægges vægt på produktets markedsføring, den anvendelse af produktet, som med rimelighed kan forventes og det tidspunkt, da produktet blev bragt i omsætning.

I modsætning til gældende ret er det derimod ikke en betingelse for producentens ansvar, at denne har udvist fejl eller forsømmelse (culpareglen). I lovforslagets § 6, der svarer til direktivets artikel 1, foreslås et *objektivi ansvar for produktskader*. Dette indebærer, at skadelidte fritages for at bevise eller sandsynliggøre, at den skadeforvoldende defekt skyldes producentens fejl eller forsømmelse.

Baggrunden for at pålægge producenten et objektivi ansvar er bl.a., at det ikke findes rimeligt, at lade den enkelte tilfældige skadelidte bære det tab, som følger af en produktskade, hvilket i langt højere grad ville være tilfældet, hvis skadelidte skulle godtgøre forsømmelse hos producenten, eller hvis denne kunne fritages for ansvar ved at bevise, at han ikke har handlet culpøst (omvendt bevisbyrde). Hertil kommer, at et objektivi ansvar som udgangspunkt ikke vil virke urimeligt tyngende for producenten, der har mulighed for at fordele udgifterne til udredning af erstatning på alle forbru-